

AZ ÜZLETI GRAFIKA MŰVÉSZETE

Í R T A : V É R T E S J E N Ő

Már a könyvnyomtatás feltalálása előtti időkben is, de különösen a fekete művészet feltalálása óta foglalkoznak azzal, hogy a papír síkját ne csak a betűvel dekorálják, hanem különböző rajzokkal díszítsék.

A XIV. században még csak az iniciálékkal kísérleteztek a betű dekoratív hatását tompítani olyképpen, hogy az mindig több és több művészi illusztrációt foglalt magában.

Eleinte a művészi rajz kerekedett felül és uralta a betű fölött a térben a síkot, de lassan rájöttek a grafikus művészek, hogy úgy a betű, mint az azt dekoráló rajz fontos és így ki-egyensúlyozva szépen megférnek egymás mellett.

A sokszorosítóipar fejlődési lehetőségei (könyomdászat, mélynyomás, offset stb.) megadták a módot arra, hogy a rajz dekoratív hatását fokozzuk, különösen azért, mert az ipar fejlődése és az ipari és gazdasági fellendülés maga mutatja a célt, hogy a betű mellé okvetlen szükséges a dekoratív rajz, hisz ez egy elengedhetetlen kelléke. Ez a szükségszerűség hozta létre az üzleti grafika művészetét.

Mi a művészet? A művészet az emberi szellem alkotó, teremtő tehetsége, mely a formák meghatározásában nyilvánul meg, célja a szép megvalósítása.

A művészetet mint olyant, ha osztályozni akarjuk, két részre oszthatjuk, még pedig len tárgyi és alanyi művészetre. A tárgyi, vagyis képzőművészet megjelölés alatt ismerjük a festészetet, szobrászatot, építészetet és a grafikát. Az alanyi művészetek körébe tartozik a költészet és a zene.

A képzőművészet és általában a művészet mindig az egyén sajátos megnyilatkozásából jön létre. Vannak ugyan művészek, akiken meglátszik a tanító-mester erős befolyása, de még ezeknél a művészeknél is megtaláljuk az egyéni stílust, az alkotó munkájuk valamely megnyilvánulásán.

A művészethez előfeltételek is kellenek és pedig len elsősorban, ami a legfontosabb, a művészi munka megalkotásához a függetlenség, de nem kevésbé fontos a szép és jó íránt érzékkel bíró felvevőképesség sem.

Ha a művész függetleníteni tudja magát oly formában, hogy adott esetekben nem kell saját meggyőződésével ellenkezően, csupán anyagiakért művészi munkát alkotni, hanem teljesen átértett és jól felépített megoldások kerülnek ki a kezei közül, úgy az igazi művészet, de ha a művészi alkotásba beleerőszakoljuk a megrendelő gondolatvilágát, úgy, hogy az nem is fedi a művész énjét, ez a művészet azután talmi.

Mi az üzleti grafika? Az üzleti grafika a fenti megállapítások szerint a tárgyi művészetek közé tartozik, mert alkotásai a szemnek szólnak és így azok a szemmel látható emberi és természeti élet tárgyait a sík lapon (a papiroson) színek és a sokszorosító eljárások valamelyikével érzékeltetik. Minden alkotó munkának a végső célja a művészet. Nagyon természetes, hogy az üzleti grafikának is. Ezzel kapcsolatosan az a célja, hogy ne mint a középkorban a művész az ipart, az ipar a művészetet gyakorolja, hanem hogy egy lépéssel előbbre jutva, az ipart művészeté alakítsa át. Vagyis a cél az üzleti grafikával az, hogy olyan magas nivóra jusson, hogy az tisztá alkotó művészet legyen,

Természetes az alkotó művészetet nem úgy értem — hogy itt egy példával éljek —, hogy ha egy gyermek szeszélyből, vagy ötletességéből önállóan egy színes vagy ceruzarajzot készít, hogy az már alkotó művészet, nem, ez még nem alkotó művészet, igaz ez is alkotó, de csak tevékenység, de a tevékenységnek még nem művészi formája. Az üzleti grafika, amely a kereskedelem és ipar tudatos művészi megoldásait keresi és különösen akkor, ha a valóság a tulajdonképpen lényeg, akkor az üzleti grafikaművészet.

Egy gondolat valóság nélkül céltalan. A testté, alakká vált gondolat megmozgatja a létnek egy magasztos értelmét és mintegy kinyilatkoztatása annak, amit mi röviden Életnek, Sorsnak, Természetnek stb. nevezünk, azzal a mély értelemmel, hogy ezen szavak valódi értelmét átfogjuk, átérezzük.

Hogy az üzleti grafikának fontos-e, hogy a művészetén kívül célja is legyen, ez a kérdés nem képezheti vita tárgyát.

Hisz a művészetnek is van célja. A célja a már fentebb említett szép megvalósítása. Az üzleti grafikának a művészetén kívüli célja, a reklám, mai értelemben vett látható célja, a közönség lelkiszükségleteinek kielégítése és így a kereskedelmi, mint az ipari és gazdasági körök, azért helyesen teszik, ha foglalkoztatják a grafikusokat és látva a célt, elkészítetik velük az üzleti reklámokat.

Az üzleti grafikának az a függősége és kötöttsége, amely abban nyilvánul meg, hogy a téma sokszor, mond-

hatnánk majd mindig a megrendelő egy bizonyos megkötött tárgya körül kell, hogy művészt adjon és a mai gazdasági lezüllöttségünk pénztelensége, hogy a technikai kivitel minél racionálisabb legyen, rákényszeríti az üzleti grafikust, hogy a sokszorosító eljárásokat jól ismerve, a rajzot úgy készítse el, hogy az a legmegfelelőbb eljárással legyen elkészíthető, úgy azután a sokszorosító iparban dolgozónak is igen fontos, hogy biztos áttekintéssel, első látásra meg tudja állapítani, hogy az előtte fekvő művet milyen kivitelben tudja a legmegfelelőbben visszaadni, úgy, hogy az a művész teljes elgondolását tökéletesen visszaadja.

Ez a függősége és kötöttsége arra a következtetésre enged jutni, hogy az üzleti grafika az **i p a r m ű v é s z e t**.

Az iparművészet ott nyilvánul meg leginkább, mikor például egy címlapot a művész a könyv tartalmáért magáért csinál meg, esetleg barátságból, vagy a kiadó megbízásából egy könyv belső tartalmát illusztrálja olyképpen, hogy az olvasó teljesen átéli a könyv tartalmát és egyben az illusztrált alakok megszemélyesítőit teljesen ismeri.

Az összetartózkodáságról az üzleti grafika és az iparművészet között így mindenki saját maga alkothat véleményt. Az üzleti grafikából adódik egy út a művészethez, különösen akkor, ha a grafikus rajzoló ki tudja küszöbölni minél jobban azt a kötöttséget, amit ma még a megrendelés felvételekor megfelelő jóhiszeműsége ad a tárgy körüli téma megadásával.

Az üzleti grafika jelenlegi formájában és fejlődésében egy szükséges alkatrésze gazdasági életünknek, de minden grafikusnak, aki szívvel, lélekkel a művészetért él, annak első fontos lépése volna, hogy az üzleti grafikát kivitelező ipart, jelesül a sokszorosító ipart, alaposan megismerje.

Igen természetes viszont, hogy a nyomdaiparban vezetőszerepet betöltő grafikus művezetők, átlátva a mai helyzet tarthatatlan állapotát, át kell, hogy tudják hidalni azt az űrt, ami még ma ezen a téren fennáll és nem volna helytelen, ha arra törekednénk, hogy minden grafikus rajzolókat rávegyünk arra, hogy 1—2 évet töltsön a nyomdában, úgyhogy megtanulja az iparban a különböző eljárásokat és így a megadott művészi rajzot ő saját maga tudja megállapítani, hogy milyen eljárásra készítette el; így kéz a kézben, vállvetve azután igazi művészetet lehet produkálni.

Lehet, hogy az üzleti grafika egy új művészet, amely a festőművészet és a szobrászművészet mellett a nagy reklámszükségleti munka terén működik és amelynek az igazi neve: **h a s z n á l a t i g r a f i k a**.